

ДЕЛЕГУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ З РЕЄСТРАЦІЇ АВТОРСЬКОГО ПРАВА НА ТВІР ОРГАНАМ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Аліна Олегівна СІДОРОВА,

*аспірантка кафедри державознавства і права
ОРІДУ НАДУ*

На шляху децентралізації, який сьогодні активно проходить Україна, важливим залишається питання забезпечення єдності державної влади і можливості громад самостійно виконувати певні функції. У цей самий час місцеве самоврядування потребує розширення переліку своїх повноважень, у тому числі у сфері інтелектуальної власності. Одним з головних завдань реформи децентралізації є забезпечення доступності та якості публічних послуг, що важко сьогодні сказати про послуги з реєстрації авторських прав. Для цього органи державної влади зазвичай делегують свої повноваження органам місцевого самоврядування, що слугує меті децентралізації публічної влади, наближенню механізму надання публічних послуг до громадян та підвищенню ефективності управління.

Мета цього дослідження полягає у визначенні можливості делегування повноважень з реєстрації і видачі свідоцтва на авторське право на твір від органу виконавчої влади (Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства) до органів місцевого самоврядування, зокрема Центрів надання адміністративних послуг.

Вивченням питання делегування повноважень займались науковці: В. Б. Авер'янов, С. С. Алексєєв, В. І. Борденюк, Л. М. Горбунова, М. Комашко, О. Крупчан, Б. М. Лазарев, А. О. Новак, В. М. Соловійов та ін. Питанням надання адміністративних послуг присвячені роботи О. М. Бандурка, В. М. Бєсчасний, Н. А. Добрянська, В. К. Колпакова, О. М. Мердова, Г. М. Писаренко. Питання надання адміністративної послуги через місцеві Центри надання адміністративних послуг не було розкрито науковцями.

Основний текст. Для забезпечення якості і доступності певного виду послуг, органи державної влади зазвичай делегують свої повноваження органам місцевого самоврядування [1]. Реєстрація авторського права на твір і видача свідоцтва, що підтверджує це право – це адміністративні послуги, що надаються громадянам у сфері інтелектуальної власності в Україні [6]. У Законі України «Про адміністративні послуги» від 06.09.2012 р. №5203-VI (в редакції від 01.01.2016 р.) зазначено, що адміністративна послуга – це результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи, відповідно до закону [4].

Сьогодні у структурі виконавчих органів місцевих рад створені Центри з надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП), що вже реєструють, наприклад, місця проживання особи та зняття з реєстрації місяця проживання. Раніше ця функція належала до повноважень Державної міграційної служби та її підрозділів на місцях. Згодом надання цієї та

багатьох інших послуг (реєстрація нерухомого майна, видача дозвільних документів тощо) були делеговані місцевому самоврядуванню. У багатьох ЦНАПах існує достатньо широкий перелік послуг, що дає змогу говорити про реалізацію одного з найважливіших принципів надання адміністративних послуг, а саме їх територіальній доступності та зручності отримання, оскільки отримати їх можна у виконавчих органах, які знаходяться в одному приміщенні певної громади) [2].

Список послуг, які можуть надаватися на місцях, постійно розширюється. У переліку послуг, які надають ЦНАПи, також могла б бути і послуга з реєстрації авторських прав на твір, оскільки потреба у цій послугі є повсюдною, а її споживачі розподілені по всій території країни. Сьогодні, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів «Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір», якою затверджено порядок надання цієї послуги, отримати її можна лише подавши заявку та необхідний пакет документів до департаменту розвитку сфери інтелектуальної власності, що функціонує у Міністерстві розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства [5].

Процедура реєстрації авторського права на твір включає у себе подання заявки до якої входять: заява, викладена українською мовою, що складається за затвердженою формою; примірник твору у матеріальній формі; примірник авторського договору, що засвідчує передачу (відчуження) майнового права або передачу права на використання. Якщо передачу (відчуження) майнових прав або права на використання твору здійснює особа, яка має виключне майнове право на твір, але не є автором, до заявки додається документ, що підтверджує її виключне майнове право на цей твір. Також подається документ про сплату збору за підготовку до реєстрації договору. Реєстрація авторського права на твір має здійснюватися протягом місяця від дати надходження правильно оформлених документів заявки, а всі відомості вноситися до відповідного Державного реєстру [3]. Оскільки наразі під час реєстрації авторського права на твір департамент міністерства не проводить експертизу твору і не встановлює факт виникнення авторства, а пакет документів для реєстрації можна назвати стандартним, то саму процедуру реєстрації можна вважати не складною, такою, що не потребує залучення додаткових спеціалістів. Функцію реєстрації та видачі свідоцтва на твір міг би виконувати адміністратор ЦНАПу.

У разі, якщо функцію з реєстрування авторського права на твір та видачі відповідного свідоцтва від центрального органу державної влади делегують місцевим ЦНАПам, – це значно спростить і скоротить час і відстань авторам творів, які для отримання відповідного свідоцтва мали звертатися у Міністерство, що знаходиться у столиці. А головне, – це могло б забезпечити доступність та якість цієї послуги, що відповідає чинній Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

Орган місцевого самоврядування у такому випадку матиме не тільки додаткові зобов'язання, а і відповідно отримає зарахування збору за надання такої адміністративної послуги, що справляється за місцем надання послуг, до доходів загального фонду місцевих бюджетів, адже

послуга з реєстрації і видачі свідоцтва, що підтверджує авторське право на твір, передбачає сплату мита. Також через делегування цього повноваження від міністерства до органів місцевого самоврядування потенційно може скоротитися тривалість реєстрації авторського права на твір.

Для того щоб запровадити у ЦНАПах надання послуги з реєстрації авторського права на твір необхідно вжити ряд заходів. По-перше, в Україні передача повноважень держави органам місцевого самоврядування здійснюється шляхом прийняття відповідних законів України. Тож для того, щоб ЦНАПи надавали цю послугу Верховній Раді та діючому Міністерству необхідно ініціювати внесення змін в існуючі (ЗУ «Про місцеве самоврядування», Постанову КМУ «Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір», та інші) і прийняти нові нормативно-правові акти. Кабінет Міністрів має внести зміни до свого Розпорядження, що затверджує Перелік адміністративних послуг органів виконавчої влади, які надаються через ЦНАПи, до Положення

про Реєстр адміністративних послуг, також необхідно внести і затвердити зміни до Примірних положень про центри надання адміністративних послуг. Щоб на практиці спростити порядок делегування відповідних повноважень, А. О Новак взагалі вважає доцільним на законодавчому рівні закріпити положення, згідно з яким повноваження можуть бути делеговані органам місцевого самоврядування не законом, а на основі відповідного акта органу державної влади із зазначенням переліку повноважень, які делегуються, та механізму їх здійснення.

По-друге, органи самоврядування повинні також прийняти нові і внести зміни в існуючі регуляторні акти. Зокрема зміни у статуті Центрів надання адміністративних послуг, створити у їх структурі відповідний відділ, який займатиметься реєстрацією авторських прав на твір. За необхідності керівництво ЦНАПів має здійснити набір та призначити на посади адміністраторів, які здійснюватимуть реєстрацію. Також у ЦНАПах необхідно буде забезпечити підключення і доступ автоматизованих робочих місць адміністраторів до Державного реєстру свідоцтв про реєстрацію авторського права на твори.

По-третє, співробітники ЦНАПів, відповідно до Закону України «Про адміністративні послуги», мають забезпечити безоплатне отримання інформації про адміністративні послуги та порядок їх надання. Надавати безоплатну правову інформацію про послугу, перелік документів, які необхідно подати для реєстрації авторського права натвір.

Обов'язковою вимогою Закону «Про адміністративні послуги» є розроблення і затвердження інформаційних і технологічних карток на підставі типових карток. По суті ці картки і є ознакою адміністративної послуги та саме у них зазначається вся необхідна отримувачеві інформація.

Висновок. За результатами дослідження можна зробити висновок, що Центри надання адміністративних послуг у містах могли б здійснювати реєстрацію авторського права на твір і видачу свідоцтва на нього. Для цього Верховній Раді та Кабінету Міністрів, шляхом ухвалення змін і

прийняття нових нормативних актів, необхідно передати ці повноваження органам місцевого самоврядування, які, у свою чергу, мають взяти на себе це повноваження і прийняти регуляторні акти на місцевому рівні. Це дозволить наблизити цю послуг до громадян, скоротити час на її надання та дозволить залучити додаткові кошти до місцевого бюджету.

Список використаних джерел:

1. Новак А. О. Делегування повноважень у механізмі децентралізації державної влади в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 5. С. 151-155.
2. Новак А. О. Правова природа делегованих повноважень органів місцевого самоврядування в Україні. *Актуальні проблеми державного будівництва та місцевого самоврядування в контексті конституційної модернізації*. Харків, 2016. С. 99-109.
3. Петренко І. Особливості реєстрації авторського права в Україні та інших країнах світу. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. №1. С. 25-32.
4. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.12 р. // *Відомості Верховної Ради України*. 2013. №32. Ст. 409.
5. Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.01 р. *Офіційний вісник України*. 1998 р. № 47. ст. 1727
6. Саєнко А. І. Види адміністративних послуг, що надаються у сфері інтелектуальної власності в Україні. *Право і суспільство*. 2014. № 3. С. 224-228.